

zárólag
OL

í, mert ez
és kladós!
min nagyváradi
szül, szigoruan
s szerint.

LMOS Cluj

AR

személynél és szék
személynél késett
áron

dés és ládagyar

n tűzifát

gyesztintén
s gipszet

Cluj

on interurban 11-06
20 lej

f. 394

Cluj,

óra

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Zs. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
adunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

1924 július 26 Szombat

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 165. szám

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában

Egész évre — — 750
Félévre — — 380
Negyedévre — — 200
Egy hónapra — — 70
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lei
Bukarestben — 3-50

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 1-50 ck

5684. Tamuz 24

Spengleről Coudenhoveig

Az élet célja mégis a fennmaradás. Az ember csak egy része az egyetemes létezésnek, tehát gondolatai, eszmái, melyek olyan ellentétes irányokban haladtak, az egyetemes egésznek csak megnyilatkozási formái, nem pedig, — mint azt egyes metafizikusok hirdették — önálló, a természettel mintegy szembenálló alkotások. Hanyatlás és felfrissülés, alakulás és rombadőlés — csak ritmikus változatai az élet eleve elrendelt folyamatának.

Az időben az élet minden lehetősége mindenkori adva volt s az emberi akarat csak ezen adottságok intenzív érzékelésének volt lendülő, vagy visszalendítő megnyilvánulása.

Spengler, a híres lett német filozófus, amikor szuggesztív gondolatainak felsorakoztatásával az európai kultúra hanyatlását jövendölte meg, csupán egy részletét látta meg ennek a folyamatnak. Ez a részletlátás keltette benne azt az illúziót, hogy az európai kultúra megmerevedés, az elsenyvedés felé halad és rövidesen elsüllyed az eszme a hit és lélek nélküli gépkultúra mecsarában.

De az élet erősebb az elméletnél, mert hiszen az elmélet is csak egy része az egyetemes életfolyamatnak. Es éppen ezzel nem számolt Spengler, akinek elmélete sokkal inkább merev, mint amilyen megmerevedés az európai kultúrát érheti. A különben kiváló filozófus sötételetlátását az európai világ újabb szellemi és materiális erjedései kezdik erősen hikezdeni. Az élet parancsa, az élet fennmaradásának törvénye friss lendületet diktál az emberi cselekedeteknek, újnak látszó, bár tulajdonképpen csak felfrissített gondolatokkal telíti meg az agyveleket. A londoni konferencia résztvevői, — mintha tudatuk alatt az élet kategórikus imperatívuszának parancsa irányítaná cselekedetüket, — a materiális felfrissülés, a kibontakozás felé vezetik Európát, amiről már nincs mese az a lehetőség, hogy Európa kitermelje magából a kultúrája alapjait megmentő eszméit, hittérszépült életakaratot. Ennek a lehetőségnek első bizonyosságát Coudenhove Calergi gróf lelkes eszméi szolgáltatják, melyeknek jelentőségét ma még nem látják egész tisztán és talán nem is értékelik kellő mélyen. Coudenhove gróf kiáltványa, melyet a francia kamarához intézett s melyben arra szólítja fel a franciákat, hogy a farradalom nemte csinálja meg végre a **testvériség forradalmát**, gyakorlati hatásában és történelmi jelenlétében sokkal közelebb áll a realitásokhoz, mint Spengler Európát elnyúló pesszimizmusa. Realisabb, mint az életért van és ha teóriának is látszik: az életakarati teóriája. Az ő elméletének már megvan a gyakorlatban megvalósult analógiája: az amerikai Egyesült Államok.

Az eszme kockája tehát el van vetve, jönni fog újra elindult nehéz, de biztosan hódító út. Napoleon eszméje is ez volt és hogy be nem teljesült, azt nem életrealitásokban való hiányának köszönhetette, hanem eszközei silányának. Az Idő fáján még nem volt érett az új gyümölcs s a bűvös almába beleharapó török Európa száját elvásta a vackor keserűsége. De ezóta az idők célja egy lépéssel elebb jutott önmagához s Európának be kell látnia, hogy életlehetőségének formái változásra vártak. Kétségtelen, hogy az európai népek elkedése, hatalmi kialakulása mindmáig a nemzeti kultúrák kialakulásáért folytatott harc volt, kegyetlen és véres szükségesség, mely-adottságai az időben és a térben eleve el voltak határozva. A nemzeti kultúrák és az élethelehetőségek azonban ma már elszakadtak az érettségnek azt a mértékét, melyen az életheleleledésnek azt a mértékét, melyen Szemmi örvényei kavargognak. Ha az élet olyan mértékű volna, mint a filozófusok elméletei, a nemzeti kultúrák e fokánál tényleg a visszaféjlők kellene beköszöntenie — és Spengler

igazolva volna. Azonban az élet nem a mi emberi gondolataink után igazodik, merthízen önmagáért való, örökkévaló fluidum. És ez a szerencsénk. Az élet néha emberi gondolatokon által fejezi ki magát, emberi eszméken által küldi felénk üzeneteit. Az élet üzenete most Coudenhove szavain keresztül szól s bizonyos, hogy hovatovább megfogják érteni. Megfogják érteni, nem Coudenhove kedvéért, nem a szép szavak, a nemes intenciók kellemes csengéséért, hanem azért, mert az élet és az ő emberi fia élni akarnak.

Az európai politikai közösség természetesen megteremtí majd a kulturái közösséget is és a korhadó ágakat friss erőkkel tölti meg a kulturái és faji kereszteződések (nem antropológiai értelemben vett) lüktető áramlása. Az ősi kultúra így frissíti fel majd önmagát. Hogy e lehetőségnek megvalósulása nem

A Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke az „Infratirea“ ankétjén

Dr. Fischer József visszautasítja a regionalizmus vádját és ismerteti az erdélyi zsidóság viszonyát a többi országrészek zsidóságával

(Cluj-Kolozsvár, július 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ama nagyjelentőségű ankét során, amelyet a liberális-párt kolozsvári hivatalos lapja, az „Infratirea“ a kisebbségi kérdésben rendez, ma dr. Fischer Józsefet, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnökét szólaltatta meg. Az interjunak különös érdekességet ad az a körülmény, hogy az „Infratirea“ dr. Fischer egyik legutóbbi nyilatkozatában, amelyet az Uj Kelet-nek tett, regionalista tendenciákat vélt felismerni és hozzáintéztett kérdéseit is jobbra ilyen értelemben élezte ki és formulázta meg. Dr. Fischer József egyenesen és minden félreértést kizáró módon válaszolt a feltett kérdésekre. A nyilatkozatot teljes terjedelmében itt közöljük:

— Hogyan képzeli el Ön a zsidóság elhelyezkedését az új államalakulatban?

— Én és a velem egy nézetben levők a zsidóságot külön népi kisebbségnek tekintjük és helytelenítjük az asszimilációs politikát, bármely rézről jöjjön is az. Azt a törekvést, amely az itteni zsidóságot a magyarságra szorította volna beolvasztani, kitartó felvilágosító munkával ma már leküzdöttnek mondhatjuk. Ujabbban mind sürűbben találkozzunk román rézről azzal a kívánsággal, hogy a zsidóság a román asszimiláció felé orientálódjék. Ez a véleménye Anghelescu miniszter urnak is, ami egyébként iskolarendeleiteiből is kiviláglik. Ine a két végtel, amelyek csak formailag különböznek egymástól, de a lényegben, a zsidóság önálló népi jellegének megszüntetésében, találkoznak.

— A közelmúlt tapasztalatai után nem lehet többé vitás, hogy az asszimiláció káros ugy a beolvasztó népre, amelynek egyéniségét veszélyezteteti, mint a zsidóságra is, mely egyetemes emberi szempontból igazi értékeket első-sorban a maga önálló népi élete keretében teremthet. Ebből a felfogásunkból önként folyik a mi jövő elhelyezkedésünk iránya:

— Jó román állampolgárok vagyunk, ebben a szellemben neveljük gyermekeinket is és első helyen kivesszük részünket az ország konszolidálásának munkájából. Nem elégszünk meg azzal, hogy a zsidó lakosság elsajátítsa a román nyelvet, azon vagyunk, hogy megértse és megszeressék a román nemzet történelmét, e nép szellemét és alaposan megismerje és elsajátítsa a román kultúra szépségeit is. **Emellett azonban nem adjuk fel külön népi jellegünket és saját zsidó kultúránkat.** Változtatlanul ragaszkodunk ahhoz, hogy gyermekeinket az általunk szabadon fentartható iskoláinkban az államnyelv tökéletes elsajátítása mellett héber nyelven ok-

utópia, — azt bizonyítja Amerika példája. Hogy még messzevan? Ez nem fontos és előre kinem számítható. Jönni fog, mert szükségesség és mert Coudenhove eszméje nem gyilkoló, elválasztó teóriák foglalatja, hanem a bibliai elképzelésnek, a dolgok és erők kohéziójának gyakorlati revelációja. Optimista világnézet, mely nem akarja angyallá varázsolni az embereket. Eldorádót sem ígér, csupán történelmi akaratot akar realizálni.

A szükségességnek szép formába öltöztetett proklamációja. És még az az előnye is megvan, hogy tetszetős. Coudenhove tehát jól számított, mikor a franciákhoz intézte kiáltványát. A franciák már sokszor bebizonyították, hogy a tetszetőség kedvéért meghalni is készek. Ezuttal a tetszetőség élni tanítja meg őket és általuk egész Európát!

Salamon László.

tathassuk és ezért súlyos sérelemnek tekintjük azokat az intézkedéseket, amelyek iskoláinktól a nyilvánossági jogot megvonták és a héber nyelven való oktatást lehetetlenné tették. Meggyőződésünk, hogy a román állameszme szempontjából akkor fog a zsidóság valóban nagy és az országra nemzetközi viszonylatokban is jelentős értéket képviselni, ha e törekvésünket az illetékes hatóságok támogatják és lehetővé teszik, hogy mint népkisebbség, megelégedetten élhessünk ez országban, amely mindnyájunknak közös hazája.

— Foglalkoznak-e szervezeteik aktív politikával?

— Az erdélyi zsidóság a legutóbbi választások idején megalakította a zsidó néppártot, mely programjába felvette a zsidóságot mint népkisebbséget érintő összes gazdasági, politikai, kulturális és vallási kívánalmakat. Sajnos, a zsidóság nagy tömegei nem voltak felvéve a választói listába és ezért mint önálló párt a választásokban részt nem vehetett, amit annak idején kiadott proklamációjában jelentett be a zsidó lakosságnak. A zsidó lakosság küzdeni fog választói jogáért és kétségtelen, hogy a legközelebbi általános választások alkalmával aktív tényezőként fog felvonulni a politikai küzdőtéren.

— Mi az erdélyi zsidó szervezetek álláspontja az Uniunea Evreilor Románi-val szemben?

— Az U. E. R. a regáti zsidóság jogvédelmi szervezete. E jogvédelmet Erdélyben a Zsidó Nemzeti Szövetség látta el és végzi ma is. Az állampolgárság kérdésével kapcsolatosan felmerülő sérelemek orvoslására a Zsidó Nemzeti Szövetség egyesült az Erdélyben létező vallási szervezetekkel és ad hoc jogvédelmi bizottságot létesített. Ennek az állampolgárság kérdéseiben eljáró jogvédelmi bizottságnak Bukarestben való képviselőre az U. E. R. kapott meglizást, amely azt készséggel el is vállalta. Ez volt az első lépés az U. E. R.-el való rendszeres együttműködés felé. Ezt követte a Zs. N. Sz. Nagybizottságának nemrég keletü határozata, mely szerint a vezetőség megbízást kapott az U. E. R.-val való állandó együttműködés módjait megállapítására. Ezen, már meg is indított tárgyalások eredményétől függ, hogy szervezetünk az U. E. R.-val szemben minő álláspontra fog helyezkedni.

— Hogyan magyarázható még az itteni szervezetek zsidó látszólagos regionalizmusa?

— Szó sem lehet az erdélyi zsidóság regionalizmusáról. Ha van ilyen látszat, azt a leg-

Bucuresi dött tudós akarás láza valósággal hónappal enyolország országba és kat kereső telletelek

Annak sági helyzete lehetőségeket meg ezek a dorlás gond része egész szüldött fé talatokon, a a különböző részül juto küldöttük k követéstől tu akik Spany alapját meg alábbiakban tatott beszé

A főváros sabb szállod emeletének a spanyol k botlom a zsidó patiku sait szorong akart vándo szélte le ról Miguel riasan fogad a dolga. Eg ahogy az sok papir k tanácsotkér nyitványma minden erk elmondom j sággal extáz szönt, mint

— Ki se mennyire ör leg, hogy e szélhetek. E öntsünk a P híresztelésne keserü csalóc okoznak.

— Látja száz és száz nemre, korrlónbség nél Spanyolorszá jére találna

— Mi ig a sűrűn k ország zsidó

— Egyá vet — ez a novici lap b érdekessége járta az egé cernovici la is közölt De vette fantasz galmam sino

— Nagy szivességet t ban cáfolja lyek ugy lá meg a nyug hogy éppen beszarábiai z sen, minde egész termé kormány r

Miért szigorították meg az ostromállapotot

Kommunista offenzívától tartanak a Balkánon

(Cluj-Kolozsvár, július 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Bukaresti távirataink alapján már tegnap jelentette az Uj Kelet, hogy a katonai hatóságok a hadizónába tartozó területekre szigorított ostromállapotot rendeltek el. A szigorított ostromállapotról szóló hírek egész sereg különböző feleltelen kombinációra adtak alkalmat, annál is inkább, mert az illetékes hatóságok semmi hivatalos felvilágosítást nem adtak a rendelkezés okairól. A bukaresti „Lupta” mai száma úgy véli, hogy

a szigorított ostromállapot kibírdetése szoros összefüggésben van a Balkánon készülőben levő kommunista offenzívával.

A „Lupta” szerint ugyanis az orosz szovjetkormány a maga céljaira aknáztatta ki a macedón bandák felkelését és mialatt a Cankoff-kormányt a felkelés elfojtása tartja lekötve, addig az elégedetlenség magvát hintették el a bolgár agráriusok között. Ugyanakkor a szovjetek Radiceval való összeköttetésük révén azt remélik, hogy Jugoszláviában is forradalmat tudnak szítani és így egyszerre borítják lángba az egész Balkánt.

A „Lupta” egyik munkatársának Bulgáriából érkezett utasok számoltak be a Cankoff-kormány kritikus helyzetéről. A falvakban egyre nő a kom-

munista propaganda, számos orosz ügynök lepte el Bulgáriát, akiket szemben a bolgár hatóságok teljesen tehetetlenek,

mert a kommunistáknak csodálatos kémszervezetük van, amely a rendőrség minden egyes lépését kontrapuntirozza. Boris királynak az a néhány nappal ezelőtt kibocsátott felhívása, amely az összes ellenzéki erőket egyesítésre szólította fel, a belső veszély miatt majdnem eredménytelen maradt és így a polgárháború elkerülhetetlen.

A román kormány idejében értesült a bulgáriai anarchiáról, amely minden pillanatban diktatura kitérésével fenyeget és arról a válságos helyzetről, amely Radios akciója miatt Jugoszláviában is a rend felborulásával fenyeget. Ezek a mozgalmak a Románia körüli kommunista kordon kiterjesztését jelentik. Katonai intervencióról Románia részéről nem lehet szó csak abban az esetben, ha a szövetségektől egyenes megbízatást kapna, hogy a rendet helyreállítsa. Románia meg fogja őrizni a rendelő szerepét a szomszédban lejátszoló események közepette és meg fogja erősíteni határait, hogy így megakadályozza a menekülőknak Románia területére való beözönlését.

Szélcsend a londoni konferencián

A meghívásról egyelőre nem értesítik Németországot, de felszólítják, hogy legyen készen a meghívásra

(London, július 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A londoni konferencia tanácskozásaiiban a jövő hét elejéig döntő események nem várhatók, amit az is mutat, hogy az angol kormány a spithasdi flottaszemlére meghívta a konferencián résztvevő delegátusokat. Berlieni parlamenti körökben az a vélemény alakult, hogy a londoni konferencia tartama bele fog nyúlni augusztus hónapba is. A német delegáció első londoni szereplése után a német kormány valószínűleg augusztus elejé a birodalmi gyűlés elé terjeszti a Dawes féle törvényjavaslatot. A végleges megállapodásokat Berlinben augusztus közepére várják.

A „Times” jelentése szerint a konferencia tagjai lehangoltak a foglalkozás azzal a gondolatokkal, hogy a londoni konferencia értekezleteit őszig elhalasztják. Lord Grey interpellációjára az angol felsőházban Lord Parmoor a kormány nevében válaszolt és válaszában hangsúlyozta, hogy a kormány át van hatva attól a

gondolattól, hogy a népek fegyverkezését korlátozni kell, mert az általános fegyverkezésben felismerte a békét fenyegető veszedelemet.

A „Times” közlése szerint Herriot francia miniszterelnök a francia lapok londoni tudósítóit megbeszélésre hívta össze, akik előtte kijelentette, hogy a még fennálló technikai nehézségek ellenére sokkal alaposabb remény van a meg egyezésre, mint azt a delegációkon kívül állók gondolják.

A londoni konferencia két jogi szakértője, Hurst és Fromageot tegnap este a konferencia elé terjesztett szakvéleményükben arra az elmegállapításra jutottak, hogy a Dawes javaslat számos rendelkezése szükségessé teszi a Németországgal való érdemleges tárgyalást és pedig mint egyenrangú féllel. A szövetségesek úgy látják elcseszertnek, hogy egyelőre a meghívás nem értesítik hivatalosan a német kormányt, csupán arról fogják értesíteni, hogy a németeknek legyenek készen a meghívásra.

határozottabban megcáfolom. Már az eddigi előadottakból is megállapítható, de az erdélyi zsidóság tettekkel is bizonyította, hogy az egyesülés következményeit egy politikai, mint gazdasági és kulturális tekintetben is teljes lojalitással levonta.

— Már öt évvel ezelőtt, amikor talán még regátbéli testvéreink sem gondoltak a velünk való működésre, a Zsidó Nemzeti Szövetség országos konferenciája az én indítványomra kimondotta, hogy együtt akar működni a Románia többi területein élő zsidósággal és evégből az összes romániai zsidókat összefogó egységes zsidó szervezet megalakítását határozta el. Azóta állandóan folynak a tárgyalások ennek az egységes szervezetnek a létrehozása érdekében, ami persze a zsidóság kebelében létező különböző pártárgyalatokra való tekintettel nem könnyű dolog. Mindazonáltal én bízom benne, hogy előbb-utóbb sikerülni fog az egyes országrészek parciális szervezeteit egy az összes szervezeteket összefogó általános nagy országos szervezetben egyesíteni. Természetes, hogy addig is, amíg ily irányú munkánk teljes sikerre vezet, teljes bizalommal vagyunk regátbéli testvéreinkhez és szervezeteikhez, melyekhez bennünket már is a legbensőbb szálak fűznek.

— Minő hatása van az antiszemita mozgalomnak a Palesztina-akcióra?

— Sokszor hallottam és olvastam antiszemita vezetőktől, hogy a cionizmus hálás lehet az antiszemitizmusnak, mert hisz Palesztina-munkára serkenti a zsidókat. Egy cseppet sem emberségs és emellett hamis is ez a felfogás. A cionizmusnak nem az a lényege és célja, hogy embertelen akciók sorsüldözöttjeinek menedékhelyet teremtsen. A cionizmus lényegét eszmái tartalma adja ki és ez abban áll, hogy újjáteremtse a zsidó népet és megtartsa a maga népi mivoltában, zsidó nemzeti ott-hont létesítsen, ahol a kitelepített zsidóság önálló nemzeti életet élhet és úgy a saját maga, mint az egyetemes emberi kultúra javára új értékeket teremthet.

Kétségtelen, hogy az üldözés minden emberben, így a zsidóban is felbreszti a vágyat egy jobb és nyugalmasabb helyzet után. Így nézve a dolgot, természetes, hogy az antiszemita velleitások a cionizmussal szemben fogékonyabbá teszik a zsidóságot. Helytelen beállítás azonban azt mondani: azért van cionizmus, mert antiszemitizmus van. Megcáfolja ezt Anglia és Amerika példája, ahol viszonylag a legkisebb az antiszemitizmus és a cionizmus mégis erős gyökeret vert a zsidó tömegekben.

Az első sír

Történet az új Palesztinából
Irtta S. Zemach

Tea mellett ültünk egy este és hallgattuk egyik társunk elbeszélését.

Az emberek — kezdte — még az építkezés elején voltak, a telepesek még nem érezték magukat otthonosan a saját birtokukban, mert röviddel ezelőtt vették át előbbi tulajdonosaiktól és az igénylők száma igen nagy volt. Ez adott okot a gyorsan egymást követő megrohanásokra és viszálykodásra, úgy, hogy a mi életünk nem volt megelégedetnek mondható.

Körös körül minden pusztá volt. Egyetlenegy, vékony deszkából összeillesztett, vörös cserepekkel fedett kunyhó emelkedett ki a széles és lapos völgy közepén. Hosszában húzódtott el a Jordán, a vége a horizont szélén érintette a magas, szegélyes Gileád hegység lábát, amely mindig ibolyakék, mintha fűt-felhőbe szálló illatba lett volna burkolva. Fényes nyári napon itt-ott sötét foltokkal volt tarkítva, mélységekkel és szakadékokkal, amelyek sziklás lejtőit hasogatták.

A kunyhóban mi laktunk hozzátartozóinkkal. Kétharmada az állatok, a többi a mi részünkre szánva. Ez a lakrész, amelyet mi csak éjjeli szállásra használtunk, mindig batyukkal, csomagokkal, párnákkal, szekrényekkel, gyékényekkel és fegyverekkel volt tele. Az egyik sarkán, ahol élelmiszerekkel, edénnyel, szeszlámpával és mindenféle főzőeszközökkel meg rakott szekrény állott, vékony fal választott el egy mellékhelyiséget, amelynek sárga függöny egy nyel elfedett nyílása képezte az ajtót. E fal mögött lakott Szulamith, a mi házvezetőnők, az egyetlen női lény, aki megosztotta velünk a telepes élet terheit, egy derék leány, aki el-

kisért lovagló utjainkon és akit a mi arab szomszédaink gunyosan „fél-férfi”-nek neveztek.

Még nem volt husz éves, magas termetű, karcsu, gyertyaegyes és öntudatos. Arcvonásai nem voltak különös szépek, de finomak és nőiesek, szellemességét és nemeslelkűségét kifejezők; nagy, baraa, mindig nedvesen csillogó szemei sötét, hosszú szempillák alól tekintettek elő, amelyek gyorsan emelkedtek, ha a beszélőt végignézték. Csak az ő kicsiny, gyöngéd, elkeskenyedő kezein, amelyek valamikor rózsásak és puhák voltak, látszottak a karcolás és égési foltok nyomai az állandó fözéstől és különböző nehéz házimunkától, melyet buzgalommal végezett.

Szerettük, imádtuk őt. Mi, tizenkét bajtárs, napbaráitott, robusztus legények, akiket a nehéz munka, a gyakori orvtámadások, a szükség, hogy fegyvereink még alvás közben is rajtuk legyenek, akiket a szűkös, szegényes életfeltételek, a rettenetes egyedüllét, a kultúrávilágtól és azzal valahogyan is kapcsolatban lévő viszonytól való eltávolodás nyers és keményszívűvé tettek minden szelidebb érzellemmel szemben és veszélyes kalandokra, mindenféle merész, vakmerő vállalkozásokra hajlamosak lettünk, mi szakállas, meztlábás fiúk, akik mint a tengeri rablók vagy félre eső szigetek vad bennszülöttjei, úgy néztünk ki, — mi mindnyájan szerettük Szulamitot, mint egy ember, bensőségesen, egész lelkünkkel. Szerettük, amilyen volt, az ő jószívűségéért, a mindnyájunkért önzetlen odaadásáért, a sajátos boldogság akarássáért, amelyet vidám lényé bele-vitt a mi komor, örömtelen életünkbe, szerettük ártatlanul csengő, derült kacagását, mely bensőnk leggyöngédebb hurjait remegtette és a mi halálosan unalmas életünk keserü óráit édesítette meg.

Egyszer, a nap már régen alászállott, ami-

kor még mindig a szántóföldön voltunk. Összeszedtük a szerszámokat és megindultunk hazafelé. Fegyverrel a vállunkon, kantárszám a kezünkben, lábainkat — kengyel helyett — a lószerszám istrángjai közé dugva, lovagoltunk. A távolból előcsillanó vörös fedélre nyitottuk vágyódó tekintetünket, a mi menedékhelyünkre, nagy zajjal, vastag porfelhővel hagyva magunk mögött.

A kunyhó előtt megállottunk, vigan lenzártunk lovainkról és az istállók felé tartottunk. Hirtelen elöttünk termett egyik társunk Amram, aki az nap visszamaradt, hogy Szulamithnak segítsen. Ennyit mondott:

— Ne lármázzatok, Szulamith beteg. Egy szempillantás alatt elnémultunk. Mindenkünkben mintha egy hur szakadt volna meg. Eltűnődve állottunk meg és nehéz fésborult homlokunkra. Szulamith beteg! Régen láthatuk volna. Néztük napról napóról-órára gyöngüését, megfigyeltük kar testének összeesését. Arca meggyult és sápadt lett, tiszta szeméit finom, titkos fátyol vette be. Mindezt látuk és éreztük, de mindíg került neki megnyugtanni minket. Mint eszmás, értett ahhoz, hogy aggodalmunkat tüdőcsengő hangján, mely napugárral vonta ki mi életszomjas otthonunkat, egyszerűen legásba felejtésse.

Bevezettük lovainkat az istállóba és gátva mentünk a lakásunkba. A szobában felismerhető nyomai voltak Szulamith megtegedésének. Nagy rendetlenség és nyomtalanság volt. A tegnapi vacsora maradványai asztalon, a komos edények a hideg tűzhelyen az ágynemű torony magásra összehányva levegő savanyu szaggal volt telítve.

(Folyt. köv.)

lepte el Bulgáriát,
lgár hatóságok tel-
tellenek,

sodálatos kémszervezetük
minden egyes lépését
lynak az a néhány nap-
hívása, amely az összes
re szólította fel, a belső
redménytelen maradt és
lhetetlen.

ében értesült a bulgáriai
en pillanatban diktatura
ról a válságos helyzetről,
att Jugoszláviában is a
aget. Ezek a mozgalmak
nista kordon kiterjeszté-
rvencióról Románia részé-
abban az esetben, ha a
megbizatást kapna, hogy
amánia meg fogja őrizni
százezer lejtárszóló ese-
g fogja erősíteni határait,
a menekülőknél Románia
lt.

erencián
ot, de felszólítják,

pek fegyverkezését kor-
ltalan fegyverkezésben
nyegató veszedelmét.
szerint Herriot francia
cia lapok londoni tudó-
hívta össze, akik előtt
még fennálló technikai
oknál alaposabb remény-
mint azt a delegációk

uoia két jogi szakértője
tegnap este a konferen-
eleményükben arra az el-
ak, hogy a Dawes javas-
szükségessé teszi a Néma-
leves tárgyalást és ped-
llet. A szövetségesek ug-
ogy egyelőre a meghívás-
osan a német kormányt
irt-éseni, hogy a német
eghívásra.

szatárföldön voltunk. Ő
amokat és megindult
a villanok, kantárszár-
at — kengyel helyett
jai közé dugva, lovag-
öcsillán vörös fedélre
tekintetünket, a mi ma-
zajjal, vastag porfélé-
gött.

megállottunk, vigan le-
és az istállók felé tart-
ánk termett egyik társu-
viszamaradt, hogy Sz-
nyit mondott:

ok, Szulamith beteg.
s alatt einémultunk. M-
egy hur szakadt vo-
ottunk meg és nehéz fá-
a. Szulamith beteg!
na. Néztük napról nap-
ését, megfigyeltük kar-
Arca megayult és sá-
finom, titkos fátol vo-
és éreztük, de mindig
agtatni minket. Mint se-
hogy aggodalminkat tis-
ely napugárral vonta b-
onunkat, egyszerűen b-

nkát az istállóba és
akásunkba. A szobában
i voltak Szulamith me-
rendetlenség és nyoma-
gnapi vacsora maradék-
edények a hideg tűzhé-
magasra összehányva
ggal volt telítve.
Folyt. köv.)

Spanyolországban nincs szüksége zsidó bevándorlókra

Koholt hír volt Spanyolország zsidó immigrációs terve. Ezren és ezren készültek kivándorolni. Nagy a munkanélküliség és nincs elhelyezkedési lehetőség Spanyolországban

A bukaresti spanyol követ nyilatkozata az Uj Keletnek

Bucuresti-Bukarest, július 25. Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától.) A mindenáron kivándorolni akarás lázában a tanácstalan utjonthon-keresőket valóságos felvillanyozta az a körülbelül hat hónappal ezelőtt számrakerült hír, hogy Spanyolország keleti zsidókat akar telepíteni az országba és meguyítja határait az új otthonokat kereső zsidó munkások, kereskedők és intellektuelek előtt.

Annak ellenére, hogy Spanyolország gazdasági helyzetéről s így az ottani elhelyezkedési lehetőségekről egyáltalában nem emlékeztek meg ezek a híradások, mégis a zsidóság kivándorlás gondolatával foglalkozó rétegének egy része egész komolyan spanyolországi utra készülődött fel. Őszülva azokon a szomorú tapasztalatokon, amelyek a vaktában kivándorlóknak a különböző egzótikus földterületen osztályrészül jutottak, munkatársunkat Bukarestbe küldöttük ki, hogy Spanyolország bukaresti követétől tudja meg, milyen sors vár azokra, akik Spanyolországban akarják egy új élet alapját megvetni. Kiküldött munkatársunk az alábbiakban számol be a spanyol követtel folytatott beszélgetéséről:

Ezer meg ezer tanácskérő levél

A főváros egyik legelőkelőbb és legelegánabb szállodájában, az Athene Pallace harmadik emeletének egyik lakosztályában van elhelyezve a spanyol követség. Az első ember, akibe belebotolom a követség ajtaja előtt, egy erdélyi zsidó patikus, aki diplomáját és más fontos írásait szorongatja a hóra alatt. Spanyolországba akart vándorolni, de a követ éppen most beszélte le róla.

Miguel Teus spanyol követ igen udvariasan fogad, bár amint látszik borzasztóan sok a dolga. Egész halom írás borítja az asztalát, ahogy az asztala mellett ül, ki sem látszik a sok papír közül. Csupa kérvény, felvilágosítást, tanácskérő levél, eredeti okmányok és bizonyítványok. Egy utrakészülő tömeg minden erkölcsi és anyagi vagyons. Amikor elmondom jövetelemnek célját, a követ valósággal extázisos örömmel üdvözöl és úgy köszönt, mint a vízbeülő a megmentőjét.

Spanyolországban nincs szüksége bevándorlókra

— Ki sem tudom mondani, — kezdi — mennyire örülök, hogy egy hírlapíróval és főleg, hogy egy zsidó újság munkatársával beszélhetek. Epen ideje már, hogy tisztázzam öntünk a pohárba és végét vethessük a sok hazretelésnek, amelyek egész csomó embernek keserű csalódást nekem pedig napi 20 órai munkát okoznak.

— Látja kérem, — folytatja — naponta száz és száz levelet kapok romániai zsidóktól nemre, korra és társadalmi osztályra való különbség nélkül, akik talán azt hiszik, hogy Spanyolországban a korlátlan lehetőségek földjére találnak.

— Mi igaz tehát — kérdeztük — azokból a sűrűn kolportált hírekből, hogy Spanyolország zsidó immigrációra törekszik.

— Egyáltalában semmi, — felelte a követ — ez a hír Romániában először egy csernovici lap hasábjain látott napvilágot és nagy érdekessége és fontossága miatt hamarosan bejárta az egész világsajtót. Hogy az említett csernovici lap, amelyik ráadásul egy álinterjú is közölt De Rivera kormányelnöktől, honnan vette fantasztikus értesülését, arról nekem fogalmam sincsen.

Akik még utiköltséget is kérnek

— Nagyon kérem, mert nekünk is nagy szíveséget tesz vele, a leghatározottabb formában cáfolja meg ezeket a híreszteléseket, amelyek úgy látszik, egész sereg embernek zavarták meg a nyugalmát. Csak példaképpen említem, hogy éppen az elmúlt héten járt nálam egy beszarabiai zsidó diákcsoport teljesen utrakészen, mindenük volt csak pénzük nem és egész természetesen találták, hogy a spanyol kormány rendelkezésükre fogja bocsátani az

utazáshoz szükséges összegeket. Ezeket sok száz más, levélben hozzámfordulókkal együtt, természetesen nyomban felvilágosítottam tévedésükről, de szeretném, hogy most az „Uj Kelet“ révén az összes érdeklődők megismerhessék a való helyzetet.

— Spanyolországban jelenleg olyan a gazdasági helyzet, hogy a bevándorlás egyáltalában nem kívánatos. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a kormány nehézségeket gördítene a beutazások elé. A spanyol kormány mindent elkövet a békebeli állapotok és a teljes konszolidáció érdekében. Én is bárkinek adok az utlevélre spanyol vízumot, ez azonban nem jelenti azt, hogy híváuatosnak tartanám a tömegek bevándorlását.

— Szeretnék mégis tudni, — kérdeztük — milyen kilátásai lehetnek azoknak, akik a Spanyolországba való kivándorlásra szánják magukat?

Nincs elhelyezkedési lehetőség Spanyolországban

— Az alapvető tévedés ott van, — felelte a követ — hogy igen sokan azt hiszik, hogy Spanyolország új terület, mint amilyen például Kalifornia volt valamikor. Holott ez egyáltalában nincs így. A kivándorlók nagy általánosságban kétféle csoportra oszthatók. Vagy fizikai, vagy szellemi munkások. Éppen ez a két csoport az, amelynek egyáltalában nincs elhelyezkedési lehetősége Spanyolországban. Ami a fizikai munkásokat illeti, nálunk épp úgy, mint bárhol Európában, óriási a munkanélküliség az ipari termelés minden ágában. A szellemi munkások pedig csak akkor boldogulhatnak, ha előbb precízen megtanulják a nyelvet és keresztülesnek a nosztrifikációs torturán. De még így sincs sok sikerre kilátásuk.

— A kóza hírek elterjedését — vetettük közbe — valószínűleg az okozta, hogy Spanyolor-

Tíz község zsidósága temette Schön Bernátot

Mit mondanak a hatóságok és mit a szemtanuk

(Careii-Mare-Nagykároly, július 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap ment végbe óriási részvét mellett a meggyilkolt Schön Bernát temetése. A temetésen impozáns módon nyilvánult meg a gyász, az antiszemita gyilkos áldozatának végtisztességén több mint tíz zsidó hitközség, közöttük a nagyváradi ortodox hitközség is, képviseltette magát.

Idegos voit a csendőr

A szatmári ügyészségen ma délelőtt hallgatták ki Talpeanu csendőrt, a gyilkost. Talpeanu az ügyészségen tett vallomásaiban, hogy valahogyan enyhíteni tudja szörnyű tettét, újra előhozakodott azzal a szálnalmas iadokával, hogy Schön Bernát egész uton beszélgetett és cigarettával kínálgatta a toloncot. Mostani vallomásaiban azonban még egy újabb momentumot is felhozott, ami a nagykárolyi kihallgatásakor még nem jutott eszébe. Az ügyészségen ugyanis azt is elmondotta, hogy Schön a tolonccal előtte értelmetlen zsargonban beszélt és ő azt hitette, hogy a tolonc szökését beszélük meg.

Amikor ő újlag is hiába figyelmeztette Schönt, hagyja abba a tolonccal való beszélgetést, ideges lett és megütötte az ellenszegülő talmudistát. Az ütés után teljesen elvesztette önuralmát és szuronyát kétszer beledöfte a zsidóba. A csendőr vallomása igazán nagyon megható, csak akadjon bíró is, aki majd elhiszi neki, hogy egy hatgyermekes talmudista, aki három éves leánykájával utazik a vonaton, ellenszegül a szuronyos csendőrnek és tovább beszél a tolonccal akkor is, ha a csendőr ismételtlen megtiltja neki. Eltekintve attól, hogy még ha igaz is a csendőr vallomása, akkor sem indokolt még az ütés sem, nemhogy a gyilkosság.

Hivatalos vélemény a gyilkosságról

Az azonnal bevezetett hivatalos vizsgálat, bár még a szemtanuk kihallgatását meg sem kezdte, már is megállapította, hogy a gyilkosságban az antiszemitizmusnak semmi része sincs. Talpeanu ugyanis a vizsgálat szerint sze-

szág a nyugateurópai toleranciával bánik zsidó lakosaival.

— Zsidó kérdés — felelte a követ — nálunk is van, de azt egyáltalában nem lehet összemérni a többi államok zsidó problémájával. A zsidókérdésnek nálunk egész más a karaktere. Spanyolország szigorúan vallásos katolikus állam és pusztán vallási türelmetlenség az, amely néhol — természetesen csak teoritekus uton — megnyilvánul a zsidókkal szemben. Antiszemita kilengések, vagy pláne atrocitások nálunk egyáltalában nem voltak, de teljesen kizárt dolog, hogy a jövőben is előfordulhatnának. Az ilyesmi teljesen távol áll a spanyol néplélektől.

Közvetlen hajózási út Románia és Spanyolország között

— Lenne szíves — kértük a követet — néhány szóval vázolni itteni tevékenységét.

— Sajnos, — felelte mosolyogva a követ — látja ezt a halom levelet, ezek egyelőre minden időmet lefoglalják. Az én megbízatásom egyébként a két ország közötti politikai és gazdasági kapcsolatok kimélyítésére irányul. Különösen sokat foglalkozom a szoros gazdasági kapcsolat megteremtésének lehetőségével és ezen fáradozom, hogy a két ország között direkt hajózási vonal létesüljön Barcelona—Canstancia—Galati utvonallal. Bennünket különösen a petróleum érdekeli, mi pedig oleimi cikketek, főleg gyömlöcsöt és borekat, ezenkívül pedig különböző szövetneműeket tudnánk szállítani Romániának.

Jó egy órát vett igénybe beszélgetésünk a spanyol követtel, amikor pedig elhagytuk a szobáját, leguagyobb megrökönyödésünkre négy várakozó zsidót találtunk az ajtaja előtt. Kettő közülük Bukovinából, egy Erdélyből, egy pedig Beszarábiából való volt. Ott ismerkedtek meg a spanyol követ előszobájában és mindjárt össze is barátkoztak, hiszen mind a négyen egy utra készülődtek.

— Na gyertünk haza — mondtam nekik szomorúan — betelt a kvóta.

A négy ember csodálkozva bámult rám és minden komoly erőfeszitésem hiábavaló volt, hogy felvilágosítsam őket a helyzetről.

Bementek a követhoz mind a négyen...
N. C.

gény, idegbajos csendőr, akinek az idegei teljesen fel vannak őrölödvé és akit hónapokig kezeltek az egyik regáti ideggyógyintézetben. Az ideggyógyintézetből csak néhány héttel ezelőtt bocsátották el és így tisztán idegbaja miatt vesztette el annyira az önuralmát, hogy gyilkosságra vetemedett.

Ezek után egészen érthető a gyilkosság. Istenem, egy idegbajos ember, az könnyen jut önkívületi állapotba és könnyen urrá lehet rajta a pillanatnyi elmezavar. Csak azt lehet neheze megérteni, hogy miért adnak idegbajos embernek a kezébe fegyvert. A csendőrség végre a legkevésbé sem ideggyógyintézet. Végére közbiztonsági szolgálat ellátásával csak teljesen épeszü embereket lehet megbízni, ha csak nem akarják az ilyen tragédiák rendszeresítését.

A tanuk mást mondanak

Talpeanu idegbaja egyébként alighanem még sokat fogja foglalkoztatni a törvényszéki orvosszakértőket, mert az eset szemtanuinak máris egészen más a véleményük, mint a hivatalos vizsgálatnak.

A szemtanuk egyöntetű állítása szerint ugyanis Talpeanu egészen Nagykarolyig nyugodtan viselkedett, mintha nem is lett volna idegbaja. A „roham“ alighanem csak Nagykarolyban jött rá, ahol kiharancsolta a zsidó utasokat a vonatból, nyilván nem antiszemitizmusból, csak idegbajból.

Szegény Schön Bernát utolsóinak maradt kicsi lánykájával, rajta töltötte ki boszuját a vandál csendőr, aki szuronyával hat gyermek kenyéradó apjának oltotta ki az életét. Ez a szörnyű gáztett igazságos megtorlást kíván.

— Kinában kutató amerikai tudósok új turáni népfajra bukkantak. Budapestről jelentik: Fodor Nándor táviratozza Newyorkból, hogy a Kinában kutató amerikai tudósok Kanu tartományban eddig még nem térképezett vidéken új népfajra bukkantak, amely magát turáninak nevezi. Az új népfaj etnográfiailag a magyarokhoz hasonlít.

Newyorki levél

Elnökválasztás előtt. Kinek van legtöbb esélye? Vége a szabómunkások sztrájkjának. A milliós jövedelmű amerikaiak

(Newyork, július elején. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mostanában minden az elnökválasztás jegyében zajlik le, minden népmulatság, minden emlék-ünnep, minden nagyobb szabású látványosság. A választási kampány mai stádiumában egyetlen kívánsága a pártoknak, hogy minél több és minél kedvezőbb emlék fűződjön a létükhöz, hogy amikor eljön a választás napja, az amerikai elintézhesse magában:

— Nos én a demokrata-párt jelöltjére szavazok, mert a lang-islandi népmulatságot ők rendezték és én ott úgy mulattam, mint soha életbenem.

Valóban éppen a demokrata párt dolgozik leg-szerűbben és talán a legötletesebben is az elnökválasztás érdekében.

Július negyedikén száznegyvenkilencedik évfordulója volt a történelmi eseménynek, hogy Amerika kivívta függetlenségét. Ezt a napot minden évben ünneppé avatják az Egyesült-Államokban, ám ezidén olyan nagy volt és olyan zajos az ünneplés, mintha egy évvel előbb kiáltották volna ki az Unió függetlenségét.

Csak a százötvenéves évforduló érdemelte volna meg azt a zajt és pompát, amelyek között az évfordulót ünnepelték. Sportegyesületek vonultak fel, uszó-mulatokon szórakoztak a tengeren, a parton nagy táncvigalom és tűzijáték. Zene és ének, boldog gondatlanság mindenfelé.

És szenátorok és politikusok rögtönzött beszékekről figyelmeztették a közönséget, hogy ne feledkezzenek meg a demokrácia ünneplése közben a demokrata elnökjelőltről.

Ugy mondták: ünneplés közben. De úgy gondolták, hogy ünneplés után még inkább tartásuk eszükben. A választásokig.

Azután lehet megint feledni.

La Folette pártja nagy agilitást fejt ki, de talán enélkül is nagyon népszerű lenne. Programja ugyanis a dolgozók tömegének szívéhez igazodik.

Meg kell szüntetni a magánkézen lévő monopóliumokat!

Fokozott állami ellenőrzést a vasutak és hajózás fölött!

Magas adók a nagy jövedelmekre és a részvények osztalékára!

A kiskorú dolgozók munkaviszonyainak szabályozása!

A választott bíróság intézményének kifejlesztése! Néhány kiszakított pontja ez a programnak, amely főként a dolgozók javát akarja szolgálni. Innen van, hogy a harmadik párt megalakításának tervét elejtették a mostani kampány idejére és kitölték 1925-re, amikor egyesíteni kívánják az Unió összes progresszív elemeit. La Folette ma a haladó gondolkodásnak jelöltje és ha győzni fog, ezt csak a szocialistáknak köszönheti.

A szabómunkások sztrájkja véget ért. Nem egyszerre vették föl a munkát, hanem lassu következetességgel. Előbb éket vertek a munkaadók közé és azokhoz állottak be, akik írásban kötelezték magukat a megállapított bérminimum fizetésére, a munkanélküliek segélyezéséhez való hozzájárulásra és egy pártatlan szervezet létrejöttére.

Tízezer munkás ment az első nap a műhelyekbe. A második nap már valamivel többen állottak munkába és a későbbi napokon geometriai arányban növekedett ez a szám, amíg a nagy gyárak és a kis műhelyek tulajdonosai egyaránt beadták a derekukat és szidták egymást, hogy nem tartottak ki ugyanolyan fegyelemben, mint a munkások.

— Pedig elvégre mi jobban bírjuk, mint ők, mert nálunk a tőke — mondotta a gyárosok egyike valamelyik munkaadó gyűlésen — de mi nem beszéljük a tőkét és pillanatnyi előnyökért az ügy árulóivá súlyodunk.

Mondanom sem kell, hogy a szónok nem tartozott azok közé, akik legutoljára irták alá a meg-egyezést.

A választásokon kívül megoszlott véleményeket lehet hallani az ideai adóvallomásokról. Hatvanhá ember vallotta be, hogy az elmúlt esztendőben legalább egy millió dollárra rugott a jövedelmük.

A háború első évében a gazdagok száma me-növekedett. 1914-ben a nagy szállítások kezdetén hatvan milliós jövedelmű adófizetője volt az Unió-nak. Ez a szám 1916-ig kétszáznegyven millióra

emelkedett, 1918-ban már hatvanhétre csökkent ez a szám, 1920-ban harmincháromra. Később ismét emelkedő tendencia mutatkozott és ma héttel van több nagytőkése Amerikának, mint a háború kitörése évében.

Szerényebb jövedelmek boldog birtokosai: 161 fél milliónál nagyobb, de egymilliót tul nem haladó évi jövedelem fölött rendelkeznek. 5031-en száz-ezertől félmillióig terjedő évi jövedelmet vallot-tak be.

Az állam azt mondja: ez jó így, mert kimu-tathatóan emelkedik az adóképesek száma, de a nagy jövedelmekből kinrekedtek tömege másként gondolkozik és duzzogva követeli a progresszív

Óriási csatorna készül a Rajna, Majna és Duna között

Megvalósulás előtt áll a század legnagyobb technikai terve

(Bécs, július 25. Az Uj Kelet tudósítójától.)

A háború utáni esztendő a technika soha el nem képzelt csodáit valósították meg. Szinte napról-napra egyre gigantikusabb technikai tervek biztat-nak megvalósulással. A legújabb terv, ha megvaló-sul, akkor az egész kontinens közgazdasági életére lesz áldásos hatással. Belgium, Hollandia, Francia-ország, Svájc, Németország, Ausztria, Magyarország, Románia, Csehszlovákia, Jugoszlávia és Bulgária fel nem mérhető gazdasági előnyökhöz jut, ha ez a terv megvalósul.

Arról van szó, hogy az európai víziutak és vízierők racionális kihasználása érdekében egy **Rajna-Majna-Duna csatornát építenek ki**. Ez a csatorna képezné az európai gazdasági élet újja-építésének alapját.

Az óriási mű európai menaszterje Walter Böh-mer osztrák születésű ember, akinek bölcsője Salz-burgban ringott és aki több havi német-délafrikai tartózkodás után a háború végén visszatért Európába. Láta azt, hogy a romokban fekvő európai gazdasági életet pusztán kölcsönökkel nem lehet talpraállítani és produktív munkára van szük-ség ahhoz, hogy a kontinens gazdasági regenerá-ciója megvalósulhasson. Böhmer ezzel a gondolattal utazott Amerikába, ahol a kereskedelemügyi mi-

adózás minél radikálisabb végrehajtását.

Mert azért az állam — mondják — úgy is megkapná a maga négybillióját.

Ennyi volt ugyanis New York állam idei be-vétele. Legnagyobb adójövedelem ez az Unió álla-mai között. Utána Pensylvania következik több mint kétbillió jövedelemmel.

Ujságok és rádió adják hírül, hogy a három világot körülrepülő amerikai aviatikus, skik május elején hagyta el Kaliforniát, mostanában szállott le az indiai Korabia városában. Ezzel utjuk tele volt elintézve. A légiut további irányba nyugat felé vezet.

G. H.

niszter, aki maga is kiválóan ismeri az európa viszonyokat, azonnal a legbuzgóbb tanulmányozási tárgyává tette a tervet. Természetes, az első pillan-tban igen sok nehézség merült fel, amelyeknek oka az Egyesült-Államoknak Németországgal szem-beni politikai felfogásában rejlik. Ezeket a nehé-zségeket azonban Manni Strausznak, Amerika egyik legszemélyesebb pénzügyi emberének, aki különösen a Hoover segélyakciójának megszervezésével tette örökre ismertté a nevét és így különösen Német-országban szerzett óriási szimpátiát személyének, sikerült leküzdenie azzal, hogy ő állotta a terv élére.

Körülbelül tíz nap óta Strauss Európában van. Londonból Párisba, Svájcba és Münchenbe utazott, ahol a kormányok exponenseivel beható tanácsko-zásokat folytatott. Tegnap óta pedig Bécsben van, ahol dr. Schürf kereskedelemügyi miniszterrel foly-tattat megbeszéléseket a tervről. Bécsből Strauss Belgrádba, Bukarestbe, onnan pedig Budapestre utazik. Mindegyik fővárosban a kormány vendége lesz Strauss eddigi tárgyalásainak benyomásáról egyáltalán nem volt hajlandó nyilatkozni és az ér-deklődők hírlapíróknak kijelentette, hogy egyelőre még ő maga sem látja tisztán a grandiózus tervet, de amikor tisztán fogja látni a vállalkozás összes részleteit, szívesen szolgál majd interjúval.

Négy évi fegyházra ítélték a vidéki „gyáros“-t

A Moldován-szabóüzlet betörői a bíróság előtt

(Cluj Kolozvár, július 25. Az Uj Kelet tudó-sítójától.) Néhány hónappal ezelőtt egy szombat éjszaka ismeretlen tettesek behatoltak **Moldován József Deák Ferenc** utcai férfiszabó üzletébe. A tolvajok az üzlet redőnyét álkulccsal kinyitották és mikor behatoltak az üzletbe, a redőnyt újra le-huzták, hogy az utcáról ne vegyék észre a kiszü-rődő világosságot.

A betörők több mint másfél óráig tartózkodtak az üzletben. Ezalatt gondjuk volt arra, hogy a bent-lévő szöveteket és kész vagy félíg kész ruhákat magukkal vigyék. A betörők ugylátszik messzi utról jöhettek, mert az üzletben arra is szakítottak időt, hogy tisztába öltözzenek és a lopott ruhába ele-gánsan felöltözve távoztak az üzletből.

A lopást Moldován csak hétfőn fedezte fel, amikor szokása szerint reggel nyolc órakor műhe-lyébe ment Moldován a műhelybe belépve megle-petten vette észre, hogy a fiókok, ahol a legfino-mabb szövetek voltak elraktározva, teljesen üresek. Moldován kára több mint százhatvan ezer lej volt.

A rendőrség azonnal megindította a nyomozást, de az semmi eredményre nem vezetett.

A kolozsvári lopást követő héten Tordán is hasonló módon törték be Tóth Sámuel szabóműhe-lyébe és onnan háromszázhatvan ezer lej értékű szövetet vittek el. Érdekes, hogy ugyanaz éjjel, amikor a lopás történt Tóth Sámuel azt álmodta, hogy valaki betört a műhelyébe és az előttevaló napon érkezett értékes szövetzállományát ellopta. Tóth álomból felriadva, fel akart kelni az ágyából és a műhelyébe akart rohanni, hogy meggyőződjön az álma valóságáról, de felesége erről lebeszélte és így mégis bevért a reggel.

Tóth Sámuel reggel, midőn lélekszakadva ro-hant a műhelyébe, szomoruan tapasztalta, hogy álma valóra vált, mert üzletéből a legutolsó cé-rnáj mindent elvittek. Tóth a rendőrségen meg-tette a feljelentést a betörők ellen.

A nyomozás nagyon lassan haladt előre, mert semmi olyan nyom nem volt, amiből csak követ-keztetni lehetett volna a tettes kilétére. A lopáso-kat követő néhány hét múlva végül egy véletlen juttatta a tetteseket rendőrökre.

Az egyik segesvári éjjeli mulatóban nap-nap után megjelent egy jól öltözött ur, aki gazdag

posztógyárosnak adta ki magát és az otflavő lá-nyok szíves barátságát gazdagon honorálta. Néhány nap után az éjjeli mulatóban szoros barátságra lépett a „gyáros ur“ és ettől az időtől kezdve még sokkal jobban szórta a pénzt mint ezelőtt. A barátnőjét gazdagon ellátta finom szövetekkel és elegáns ruhákkal.

Egy alkalommal a mulató szalonjában a „gyá-ros“ barátnője dicsekedett társúőinek, hogy milyen gazdag barátja tett szert. A barátja annyira sze-reti őt, hogy nem tud olyan nagy összeget vagy olyan értékes dolgot kívánni, amit a gyáros azon-nal ne szerezne neki meg. A beszélgetést a terem-ben tartózkodó egyik detektív is meghallotta és a dolgot felette gyanusnak találta. A rendőrség kö-röző-levele alapján táviratozott Kolozsvárra, ahon-nan egy detektívet küldtek ki és a „gyáros“ urat letartóztatták.

A vallatásnál kiderült, hogy a rendőrség gyanuja alapos volt, mert a letartóztatott „gyáros“ nem volt más, mint Müller Béla körözött betörő, aki kegytelen volt bevallani, hogy a Moldován és a tordai Tóth-féle betörést ő követte el. A letartó-ztatott betörő megnevezte társait is, akiket szintén letartóztattak és átadták a kolozsvári ügyésznek.

A kolozsvári törvényszék ma délelőtt foglalko-zott a szövettolvajok ügyével. A vádirat Müller Béla két szeri, **Balika János**ot egyszeri betörésben, **Ambrus Ferenc**ot és **László Amáliát** büntérés-ségben, **Pap László**ot és **Érsek József**ot pedig országgyűlésben kéri büntetés kimondani.

A vádó védenői ártatlanságát hangoztatja és az első és másodrendű vádlottra enyhe büntetést, a többi vádlottak részére pedig felmentést kér.

A törvényszék hosszas tanácskozás után kir-dei ki ítéletét. A tanács Müller Béla kétrendbeli betörésért két évi fegyházra, Ambrus Ferencot büntérésességért egy év és hat hónapi, László Amáliát és Érsek Józsefot pedig országgyűlést mondotta ki büntetésnek és ezért az enyhítő körü-lmények figyelembevételével három és fél hónapi fegyházra ítélték. A két utóbbi büntetést a bi-róság a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek nyil-vánította ki és elrendelte a két vádlott azonnali szabadlábra helyezését. A többi vádlottak az ítélet ellen felebbezést jelentettek be.

Az Uj Kel
nap
Szerkesztő
Felelős sze
Az Uj Kel
jelő
Előfizetési
felé

A h

Akk

(Cluj
sitőjától.
utóán. K
két férfit
idegenből

Mind
Ők pedig
mondottá

— J
nektek,
akik pály

fontsterli
lágjárók,
bünk les

addig ni
lévő szer

Volta
hozzájuk.

E sor
Maga
khaki-ruk
gosszürke
kán ezü

Az az
Könn
26 éves

— A
pályázata
rónó, hog

időre. Ad
szárazföld

a nagy ó
tom, nag

hogy így
a gyalup

Aznt
anyagi tá

Három n
kozásuka

Dániából,
Angliából
lyáztak.

dából és
főn Nagy

Kolozsvár
amely ut

felé igye

Bagdad

— K
— R

vezetés—
— M
— L

— A
Elmos
— P

Addig
maknak.

tanak ma
tozik a k

Meg
fogadtak
lesz, igaz
négy esz

— R
jelentik:
mon forat

A hatóság
jelent me
vakkal tö

hogy min
genek tar

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.

Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

A három világjáró német Kolozsváron

Állk az angol Wanderer-Club 80 ezer fontjára pályáznak

(Cluj Kolozsvár, július 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) Három különös ember járt ma Kolozsvár utcáin. Könnyű kocsit toltak maguk előtt. Akik a két férfit és a nőt nézték, láthatták, hogy messze idegenből jöttek. Vajjon hová igyekeztek?

Mindenki ezt kérdezte magán az idegenekről. Ők pedig barátságos mosollyal feleltek, mintha mondották volna:

— Jöjjetek, bámész testvéreim, mondjuk el nektek, hogy mi vagyunk ama bizonyos hármak, akik pályáznak az angol vándorklub nyolcvanezer fontsterlingnyi pályadíjára. Vándorok vagyunk, világjárók, de a végén nyolcvanmillió lejnél is többünk lesz. Addig azonban, kedves bámuló testvér, addig nincs egyebünk, mint ez a kocsi, a rajta lévő szerény holmival.

Voltak, akiket a bátorító pillantás odahúzott hozzájuk.

E sorok íróját is.

Magasszárú, könnyű cipőben vannak, sárgás khaki ruhában, zöldessárga cserkész-bluzban, világosszürke bőrrel bevont sapka a fejükön. A sapkán ezüstbetűkkel:

„Zu Fuss um die Erde“

Az asszony is nadrágban járja a világot.

Könnyedén beszél a legidősebb, Groth Herman 26 éves mechanikus:

— Amikor tudomást szereztem a Wander Club pályázatáról, elhatároztam feleségemmel, aki varrónő, hogy a mesterségünket fölfüggesztjük egy időre. Addig, amíg bejárjuk a 76 000 kilométert szárazföldön és a 4000 kilométert hajón. Mert ez a nagy díj föltétele. Itt van Otto Majer, a barátom, nagyon ügyes műasztalos, de ő is azt hiszi, hogy így előbb jut az áhitott milliókhoz, mintha a gyalupad mellett keresné.

Aztán elmondották, hogy minden előzetes anyagi támogatás nélkül indultak a nagy utra. Három napra való elemozsiával kezdték a vállalkozásukat, amelyre Magyarországból, Ausztriából, Dániából, Amerikából, Hollandiából, Norvégiából, Angliából, Spanyolországból és Németországból pályáztak. Február huszonegyedikén indultak el Drezdából és egy hét előtt érkeztek Romániába. Hétfőn Nagyváradon voltak, innen Caucsan át jöttek Kolozsvárra, ahol kijavítják a kocsik kerekét is, amely utközben megsérült. Most Konstantinápoly felé igyekeznek, itt hajóra szállnak és utba ejtik Bagdad városát.

— Ki ellenőrizi önöket?

— Repülő bizottságok és az automobil-klubok vezetői.

— Meddig fognak így sétálni a világon?

— Legfőjebb négy és fél évig.

— Aztán persze legalább is lóháton.

Elmosolyodtak.

— Persze, persze. De addig!

Addig persze nehéz soruk van a világjáró hármaknak. Mert abból élnek, hogy azixlapot árusítanak magukról. Ami üzletnek általában nem tartozik a legjobbak közé.

Meg skartam venni egy lapot róluk, de nem fogadtak el pénzt érte. Ha sok ilyen kunecsajtjuk lesz, igazán nem tudom, honnan veszik a szuszt a négy esztendőre.

— Ra beiktatás. Ruscova Magyar-nemegyéből jelentik: E hónap 14-én iktatták Katz A. Salomon főrabbi ünnepélyes keretek között hivatalába. A hatóságok részéről Schovits Juliu polgármester jelent meg a beiktatási ünnepségen. Meleg szavakkal üdvözölte a lelki pásztor s biztosította, hogy mint a multban, úgy a jövőben is kötelességének tartja a fellekeseti surlódásokat teljesen kiküszöbölni s a rabbi által váltva a község békés fejlődését előmozdítani. A rabbi ezután hatalmas szézfoglaló beszéde után Fried Lázár hitközségi elnök nagy bankettet adott, amely kedélyes hangulatban hejnalig tartott.

— A nagyváradai ügyvédi kar szolidáris az elbocsájtott bírákkal. Ismeretes az az országsszerte nagy megdöbbenést kiváltott kormányintézkedés, amely ugyszólván máról holnapra fosztott meg állásától és kenyerétől tiz nagyváradai törvényszéki bírót. A magyar bírák elmozdítása Nagyvárad társadalmában nemzetiségre való tekintet nélkül óriási felháborodást váltott ki. A váradai ügyvédi kamara a tegnapi rendkívül látogatott gyűlést tartott, amelyen szolidaritást vállalt az elmozdított bírákkal. A gyűlésen dr. Kiss Döme szenátor elnökökt. Andru Sever dr., Kocsány János dr., Czeglédi Miklós dr., Popa Tivadar dr. és mások energikus hozzájárulása után az ügyvédi kamara elhatározta, hogy Zigre Miklós volt miniszter utján memorandumot nyújtanak át az igazságügy-miniszternek, melyben kéri, hogy helyezték vissza állásukba a bírákat, mert távozásukat az amugy is zökkenőkkel működő igazságszolgáltatás rendkívül súlyosan sínyli meg. Addig is, amíg a visszahelyezés megtörténik, kimondották az ügyvédek, hogy az állásuktól megfosztott bírákat ugyanazzal a fizetéssel, amelyet az államtól élveztek, társakul veszik magukhoz ügyvédi irodájukba. Az ügyvédek biztosra veszik, hogy a kamara határozata megfelelő sullyal fogja befolyásolni a kormány végleges döntését. A nagyváradai ügyvédek memorandumát dr. Kiss Döme szenátor és Zigre Miklós fogják személyesen átnyújtani az igazságügy-miniszternek.

— Herzl-ünnepség Bethlenben. Bethlenből jelentik: Az itteni Hatikva, Agudat Ceiré Jiszraél és Aviva Eszter nevű ifjusági egyesületek a hó 22 én jól sikerült Herzl-ünnepséget tartottak a mezőszínházban. Az ünnepi megnyitót Fried Miksa tartotta jiddis nyelven. Utána Mihály Blanka, az Aviva vezetőnője Herzl életrajzát adta elő, továbbá Schönberger Erzsike és Dávidshon Jenő duettben énekelték „Al mot Herzl“ című aktuális énekét, amit a közönség hosszantartó tapsal honorált. Nagy sikert arattak még: Fried Miksa a „Vezér“ című szavaltával, aki a közönség ismételt rávására másodsor is fellépett a szinpadra Dávidshon Jenő „Cion Rózsája“ című újabb énekzámát nem egy jelenlévő szemébről könnyet csalt ki; kiemelkedő pontja az estnek Fried Andor, a cluji Barisszia Ros-slisijének nagy felkészültséggel előadott beszéde Herzl tetteiről és munkáiról. Az ünnepség a Hatikva eléneklésével ért véget.

— A városi tanács a fiatalok munkásokért. Kolozsvár város tanácsa a napoktan átiratot intézett az ipartestülethez és iparkamarához, amelyben szóvá tette a fiatalok munkások ügyét. Az utóbbi időben ugyanis gyakran előfordult, hogy a pékipar ifjúságának panaszt tettek arról, hogy a hajnali órákban már munkába állítják őket és késő estig is a munkában kell lenniük. Tekintettel az ügy közérdekű voltára, a megkeresett két testület azonnal érintkezésbe lépett a pékmesterekkel.

* Olcsó kurát csuz, köszvény ellen Pöstyénben használhat. Már napi 40 Kc-tól kezdve nyerhető jó polgári lakás ellátással. Romániai vendégek részére kedvezményes fürdőárak. Felvilágosítások telefonon is: Rózsa drogéria Cluj, Str. Londrei 21 ahol eredeti pöstyéni iszapkocka is kapható házikurára.

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya minden színben lei	25
F lohr-harisnya minden színben lei	53
M uszlín harisnya divat-színben lei	69
C érna-muszlín minden színben lei	98
S elyemfátyol harisnyák minden színben lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkoztyukban és kötöttárakban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Zsidó családi naptár

(Szerkesztők és kiadók: dr. Fürst Oszkár és Szilágyi Adolf)

Az olvasó testes kötetet vesz a kezébe, külső formára is imponálót. Önkéntelenül fölvetődik a kérdés: valóban közszükséglet-e ez a zsidó naptár, van-e Erdély zsidóságának olyan közönsége, amelynek kell ez a könyv a maga igaz zsidó kulturájával. Egy pillantás a könyvre gyorsan meg tud győzni mindenkit arról, hogy ez a mű hézagot pótol, szinte vártuk anélkül, hogy megjelenéséről tudtunk volna.

A mű egymagában szimptoma. Örvedetes jelensége annak a buzgóságnak, ami a zsidó irodalom megcsinálása körül nyilatkozott meg néhány esztendője Erdélyben. Csak ebben az igyekvő atmoszférában, amelyekben az írók kis csoportja utat talált az olvasók táborához, tud kisarjadni olyan könyv, amely nemcsak az idők kerekét és rugóit tartja számon, hanem az idők szellemét is. Öröm, üdítő, fölfrissítő öröm olvasni ezt a könyvet. Mert eltér a sablontól, mert belekapcsolódik a lelkünkbe, mert elismerése annak, hogy itt zsidó élet lüktet, hogy föllettük az utat a forrás felé, ahová szellemekben el kell jutnia a zsidóságnak.

Mindjárt a naptári részben látjuk az elűtő különbséget a szokványos naptárakkal szemben. Szukot ünnepének időjelzése mellett ott van a palesztinai ünnepi rendszer és ott látjuk a nagyobb keresztény ünnepek dátumait. A zsidó naptárról írott első cikkben Edelstein Jehuda saját kutatásai értékes eredményeit közli, a másodikban áttekinthető csoportosítja a zsidó nép ünnepeit és emléknapjait.

Dr. Eisler Mátyásné emlékeztetének van szánva a következő közlemény. Meleghangú, finom nekrológ a tragikus halállal halt nemess asszonyról. Taub Ábrahám temesvári tanár Heineröl, a zsidórol értékezik ügyesen. A kolozsvári zsidóság multjából dr. Eisler Mátyás közöl eddig ismeretlen adatokat. Frischmann Dávid „Mesék“ című költeményét dr. Löwy Ferenc fordította művészi készséggel. Dr. Vágvölgyi Lajos Kiss Józsefröl közöl érdekes személyi visszaemlékezést. Dr. Jordán Sándor a zsidóság Amerikába való özonítéséről értekezik, a Keren Kajemetröl dr. Krämer Ármin ír érdekes adatokat, Kasztner Benő a sportról, mint a zsidó nép regenerálódásáról ír, Assér Lemil novellája, Schönfeld Lázár rórabbi az 1791-iki vérvádról írott adalekai következnek ezután. „Egy igaz emberröl...“ címen Antal Mark emlékezik meg megható szavakkal Grünfeld Majerröl. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség rendeltetéséről Székely Béla tanulmánya magaslík ki, Ács Mór az erdélyi ortodox zsidó hitközségek szervezését ismerteti, dr. Klein Miksa a jogvédő irodáról értekezik. Becski Irén költeményein kívül több vers és cikk és számos fotográfia tarkítja a naptárt, amely betürendben közli az erdélyi zsidó hitközségeket és vezetősegeit. A százhatvan oldalas könyvet a Kadima állította ki megkülönböztetett izléssel. (sz. t.)

— Békés elintézés nyert a nagykarolyi ort. régi hitközség es elbocsátott metszője közötti per. Julius 24-ére tüzte ki a szatmári törvényszék a hirbehtó vált választott-bíróssági ítélet ellen a hitközség által beadott megtámadási kereset ügyében a tárgyalást. A tárgyalást nagy érdeklődés előzte meg. Az utolsó pillantban azonban sikerült dr. Barna nagybányai ügyvéd közvetítésével békés megegyezést létrehozni. A választott bírósági ítélet szerint a hitközségnek a költségekkel együtt kétszázezer lejt kellett volna fizetni 30 nap alatt különbeni végrehajtás terhe mellett és életfogytiglani háromszoba és konyhás lakás egy 3-4 tagu metszői családnak a mai nehéz lakásvizonyokra való tekintet nélkül és ha a hitközség a jelzett határidő alatt kötelezettségének eleget nem tesz és az ítélet ellen jogorvoslattal mer élni, akkor a templom melletti metszői lakás az elbocsátott metszőt illeti életfogytiglan. Ez az ítélet most figyelmen kívül hagyott. A megegyezés szerint a metsző ez év november elsején köteles a lakást kiüríteni. Lakásról ő maga gondoskodik, a hitközségtől lakást semlyen formában nem kap. Végkielégítésül ad a hitközség a metszőnek 140.000 lejt három részletben, de viszont a metsző tartozik az összes, a két évig húzódtott per folyamán felmerült tekintélyes összegű költségeket kifizetni. A hitközség tagjai kivétel nélkül nagy megalégedéssel vettek tudomásul az ügy végleges elintézését és a napirendről való levételét.

— Eljegyzés. Majrovits Lipót Dejröl eljegyezte Mandl Borist Oradea Mareröl. (Mindén külön értesítés helyett.)

végrehajtását. — mondják — ugy is jóját.

New York állam idej be- redelem ez az Unió álla- vlvania következik több l.

Duna között

ai terve

lóan ismeri az európa buzgóbb tanulmányozási természetes, az első pillanertül fel, amelyeknek k Németországgal szem- rojlik. Ezeket a nehé- raussnak, Amerika egyik mberének, aki különösen megszervezésével tette s így különösen Német- zimpátiát személyének, hogy ő állott a terv élére. Strauss Európában van. a és Münchenbe utazott, aiseivel beható tanácsko- óta pedig Bécsben van, emügyi miniszterrel foly- rrvöl. Bécsből Strauss anan pedig Budapestre an a kormány vendége alásainak benyomásáról dő nyilatkozni és sz ér- lentette, hogy egyelőre tán a grandiózus tervet, átni a vállalkozás összes majd interjuval.

gyáros"-t

magát és az ottlávó lí- lagan honorálta. Néhány ban szoros barátságba től az időtől kezdve a pénzt mint azelőtt. áta főnem szövetséssel

gya a rendőrség gyanuja ztatott „gyáros“ nem körözött betörő, aki egy a Moldován és a kóvette el. A letartó- zait is, akiket szintén olozsvári ügyességnek.

ma dőlelött foglalko- v. A vádirat Maller t egyszeri betörésben, ő Amáliát bűnrészes- Érsék Józsefnét pedig kimondani.

nságát hangoztatja és ottra en be büntetést, dig felmentést kér.

anácskozás után kir- iller Bélát kétrendőbeli. Ambrus Ferencné hat hónapi, László pedig orgazdasággért rt az enyhítő örül- három és fél hónapi óbbi büntetést a bi- gal kitöltöttnek nyil- ást vádlott azonnali bi vádlottak az ítélet e.

KÖZGAZDASÁG

Az adókiivetéseknél nem szabad nemzetiségi szempontoknak érvényesülni

A Sfatul ünnepeite a kolozsvári pénzügyi reszort tisztviselőit. Simionescu vezérigazgató beszéde

(Cluj-Kolozsvár, július 25. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári Sfatul Negustoresco tegnap este a kolozsvári törvényszék és az adófelebbező bizottság volt elnöke, Praporgescu ur, valamint Dimitriu, az ujonnan kinevezett pénzügyi adminisztrátor tiszteletére bankettet rendezett, melyen a kolozsvári kereskedő-társadalom reprezentánsain kívül megjelent Simionescu pénzügyi vezérigazgató, Georgescu pénzügyi adminisztrátor és Tuffli Richárd, a kolozsvári Sfatul elnökségi tagja is. Somogyi Miksa, a Sfatul Negustoresco főtitkára német nyelven tartott beszédében üdvözölte a megjelent hivatali vezetőket és hangsúlyozta, hogy az ő megjelenésük a kereskedő-társadalom körében komoly bizonyosság mellett, hogy a hivatali körökben is eloszloban van az a felfogás, mely a kereskedőkben csak árdragítókát és rossz szándékú spekulánsokat látott. Ez olyan eredmény, amelyet a kereskedő társadalom hálával és szeretettel könyvel el. Utána Rózsa Mór Tuffli Richárdot köszöntötte fel, aki nagy odaadással védte meg az általaános kereskedői érdekeket az adókiivető bizottság előtt és az adófelebbezési tárgyalásoknál.

Simionescu vezérigazgató nagy beszédében válszolt az üdvözlésekre, amelyek soráa annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a pénzügyi hatóságok mindent el fognak követni a kereskedőkkel való legszorosabb kapcsolatok fentartására. Hangsúlyozta, hogy a maga részéről a legkötvetőbban meg fogja akadályozni azt, hogy az adókiivetéseknél nemzetiségi szempontok érvényesüljenek. Minden igyekezetével azon lesz, hogy az adókiivetések a reális viszonyok alapján történ-

jenek, viszont azt is elvárja, hogy a kereskedő-társadalom belássa, hogy az állam legtöbb bevételi forrását az adók képezik, amelynek megfizetését nem kénysernek, hanem kötelességnek kell elismerni.

Georgescu adminisztrátor a kereskedők részéről a pénzügyi hatóságok iránt megnyilvánuló bizalmat a tisztviselői munka honorálásának látja és meleg szavakban köszöni meg a kereskedők elismerését.

Praporgescu, az adófelebbező bizottság volt elnöke az igazságszolgáltatás és a kereskedelmi élet szoros összefüggésére mutat rá. Az angolok voltak az elsők, akik a kereskedelmi jog alapjait letektették, mely fokozatosan fejlődött s az olasz kereskedelmi jog rendszerében érte el legfejlettebb fokát. Romániában ez a fejlett olasz rendszer van életben. Három év óta ez a bankett az első megnyilvánulása annak, hogy a kereskedők elismeréssel adoznak a bíróságok működésének.

Dimitriu, az új pénzügyi adminisztrátor beszédében hangsúlyozta, hogy a jövőben azon elvek szerint fog működni, amelyet kiváló elődje meghonosított és kéri a kereskedőket, legyenek meggyőződve arról, hogy az adókiivetéseknél a magarszerűen a legliberálisabb szellemet fogja érvényesíteni. Végül Simionescu vezérigazgató a saját megjelent képviselőit üdvözölte és rámutatott a sajtó fontos ellenőrző szerepére, melynek legfőbb hivatása az, hogy a nyilvánosság erejével rámutasson azokra a hibákra és tévedésekre, melyek néha a legjobb akarat mellett is megnyilvánulnak egyes hatósági intézkedésekben.

A tengeri ára is emelkedett. A mult héten még 450 lej volt az ára, ma már 480-490 lejt kérnek érte. Szakértők véleménye szerint az áremelkedés csak átmeneti jellegű és az áremelkedést rövidesen áresés fogja követni, mert a pénzkrisis miatt a kereslet meg fog csapanni.

A mai valutapiac

A mai valutapiac valamivel lanyhább volt, mint a tegnapi. A kínálat az áru bőséges miatt élénk volt, ezzel szemben a pénz hiánya miatt a kereslet minimális volt. Gyenge üzleti forgalom mellett a következő árakat jegyezték: Osztrák korona 307-312, magyar korona 360-370, cseh korona 682-688, svájci frank 42-80-42-90, dollár 230-231, francia frank 11-80-11-90, font sterling 1025-1035, olasz lira 10-15-10-20.

Valutapiac július 25-én:

Bukarest. Devizák: Páris 1215, Berlin - London 1035, Newyork 234-00, Róma 1025, Zürich 43-50, Bécs 33-00, Prága 690, Budapest -

Bukarest. Valuták: Napoleon 840-00, márká 55, leva 155, török lira 116, font sterling 1015, francia frank 1250, svájci frank 43-00, olasz lira 10-20, drachma 410, dinár 270-00, dollár 232-00, lengyel márká 45-00, osztr. korona 34-50, magyar korona 28-00, cseh korona 695

Zürich. Nyitás - Zárlat: Berlin 130-00-129-50, Amsterdam 207⁷/₈-207⁷/₈, Newyork 543-50-543-20, London 2393-50-2394-25, Páris 2790-2790, Miláno 2355-2352-50, Prága 1615-00-1615-00, Budapest 69-00-69-00, Belgrád 642-50-640-00, Bukarest 235-00-237-50, Varsó 106-106, Bécs 76-50-76-50.

¶ **Kivándorlási egyezmény az Unió és Románia között.** Bukarestből jelentik: Tegnap délután a bukaresti külügyminisztériumban Duca külügyminiszter és Jay, az Egyesült-Államok romániai meghatalmazott minisztere között hosszas tárgyalások után megkötötték a kivándorlási egyezményt. Az egyezmény pontjai még nem kerültek nyilvánosságra.

¶ **Megnyit az aradi Viktória-takarék-pénztár pécskai fiókjá.** Aradról jelentik: A Viktória Takarékpénztár legújabbán Pécskán létesített fiókját tegnap ünnepélyes keretek között megnyitották. A megnyitáson részt vettek Adam György vezérigazgató, Antonescu Virgil helyettes igazgató, Popovici Mihály titkár.

¶ **A bányási gabonapiacra emelkedett a buza ára.** Temesvárról jelentik: A bányási és a temesvári gabonapiacra a buza ára átmenetileg emelkedett. Egy héttel ezelőtt még 660-670 lejért kínálták a buzát mázsánként, míg az utóbbi napokban ugyanezen buza ára 700-720 lejre emelkedett. Az áremelkedést annak tulajdonítják, hogy a folyamatban levő mezőgazdasági munkák miatt kevés buza kerül piacra.

tétlenül szükség van, mert az autorizált bankok az országos devizaellenőrző hivatal szerveiként működnek és kötelesek ellenőrizni az általuk vásárolt devizák eredetét. A pusztán nyereszkesedési vágyból lebonyolított devizaüzleteket az országos devizaközpont nem fogja engedélyezni, mert minden devizaügylet céljának csak a kereskedelmi üzletet lehet elismerni. A vezérfelügyelő az autorizált bankok könyveinek átvizsgálását befejezte és vizsgálatának eredményéről jelentést tesz Bukarestben.

¶ **A legfőbb vámbizottság elhatározta a tea, celluloid anyagok vámilletékének leszállítását Bukarestből jelentik:** A legfőbb vámbizottság tegnapi ülésén több árucikk kiviteli vámilletékének revíziójával foglalkozott. Így a tea, celluloid-anyagok, ecetsav, méz, aceton és hízaló-anyagok vámilletékét tárgyalta, amely cikkek illetéke most az érték 20 százalékát teszi ki. Az exportőrök ezen illeték leszállítását kérték. A legfőbb vámbizottság elvben hozzájárult a leszállításhoz, de a végleges vámtarifa-megállapítást a jövő heti ülésre tűzte ki, amikor más árucikkek vámilletékeit is revízió alá veszi.

SPORT

Felfüggesztették az országos bajnoki mérkőzéseket az aradi és temesvári kerületekben. Ugylátszik, a központ is megelégtelt az aradi kerületben a bajnokság körül lejátszódik, mert mint egy ma ideérkezett távirat közli, a bukaresti labdarugószakosztály bizottságot küldött ki az ottani viszonyok megvizsgálására. A vizsgálat levezetéséig az országos bajnoki mérkőzéseket a két kerületben felfüggesztették. Így tehát egyelőre elmarad a vasárnapi ATE-Muresul CFR országos bajnoki mérkőzés.

Program nélkül Kolozsvár. A NAC-Uiversitatea mérkőzés megavarta a kolozsvári vasárnapi programot. Megirtuk volt, hogy a pályát vasárnapra a CFR kapta és hogy a vasutasok közös programot bonyolítanak le a Haggibborral. Mivel azonban az eredeti terv, - hogy a Kinizsi lejjön - nem valósulhatott meg anyagi okok miatt, a CFR vasárnapra program nélkül áll. Lehet, hogy a vasutasok a Haggibborral fognak barátságos mérkőzést játszani.

Uszóverseny Szovátán. A szovátai fürdőigazgatóság holnap országos uszóversenyt rendez a Medve-tóban, amelyen Marosvásárhely, Arad és Nagyvárad legjobb uszói vesznek részt.

MAGYAR SZÍNHÁZ
Szombat, július 26

A KÉT ÁRVA

II. Rész, 5 felvonásban

Filmre alkalmazta a híres amerikai rendező:
D. W. GRIFFITH
Főszerepben: **LILIAN és DOROTHY GISH**

A francia forradalom!
A Bastília elfoglalása

Ha művészi kiváltás

butort, zongorát
akár venni, ne szajnálja az utat
Marosvásárhelyre
SZÉKELY és RÉTI
ERDELYRÁSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. Butortermék
as cialocek Intraimákr gletéket logocáobban út szerkehtik

SINSZEGEKET és csavarokat minden méretben szállít

GROSSMANN JENŐ NAGYVARAD

Baross-u. 10. Sürgönyeim: Grossman-in. Telefon 2-86.

APROHIRDETÉSEK

Árnyék nélküli egy szö 8.- vastag betűvel 6.- lej. Leg-
nagyobb ápr. hirdetés 30 lej. Aláíráskor 30% kedvezmény

Nősülni óhajtaná egy 50 év körüli egészséges, jó megjelenésű intelligens, özv. magánember, kereskedő, jömeneteli üzlettel. Egy olyan jólelkű háziasan nevelt leányt vagy fiatal özvegyasszonyt, aki lenne feleségül, akinél a kölcsönös becsülés mindegyik föltétele áll, aminek ellenében jövőjét biztosítani tudom. Köserház vezetése feltétlenül megkivánatik. Ajánlatot „Jövője biztosítatik” jellegű alatt a lap kiadóhivatalához kéretik. 7545

Intelligens zsidó fiatal-ember, ki a román, magyar és német nyelveket bírja, benősülne oly vallásos családba, hol egzisztenciáját megalapozhatná. Ajánlatok „Komoly” jellegűre a kiadóhivatalba kéretik. Diszkréció biztosítottatik. 7547

Román gimnáziumban érettségizett fiatalember állást keres egy nagyobb favállalatnál román-magyar-német nyelvismerettel. Mint kezdő csekély, esetleg fizetés nélkül. Leveleket „Szorgalom” jellegűre a kiadóba kér. 7548

Perfekt gyors és gépi-ronó azonnali belépésre állást keres. Leveleket „Elsőrangú munkaerő” jellegűre a kiadó továbbít.

Jól főző házzetetőnő ke-restetük, Dr. Reich Józsefnéhez Torda. Ertekezni: Wertheimerné Str. Regina Maria 33. 7543

Félnapos állást keres egyetemet végzett fiatal ember. Cim a kiadóban.

Megnyilt Megnyilt
Klein Simon
női kalaplerakata
Str. Regina Maria
(v. Deák Ferenc u.) 4
Óriási választék
filckalapokban
Legolcsóbb árak
Legelőgánsabb kivétel

Veszek bármilyen hasz-nált zsidó tárgyú könyvet magas áron
אמת. כשר. נאמנות
ewentuell Aboniertes
הוןאמת וקונארטער
billigst zu haben bei
A. Halpern, Sibiu Kleiner-
Ring 20. 7456.

Ha ön
művészi
Blondel
és más kereteket óhajt
venni, okvetlen keresse
fel
SOMLYAI
MIHÁLY
keretkészítő és aranyozó
műhelyét Kolozsvár, Str.
Juliu Maniu 7. szám.

Intelligenter ברוך, etwa 25-28 Jahre alt, aus gutem Hause, präsendierbare Erscheinung, in jüdischen u. profanen resp. Handels - Wissenschaften gut bewandert, für Bureau-Leitung geeignet, wird für ein guteingeführtes industrielles Unternehmen gegen fix Gehalt resp. Beteiligung mit oder auch ohne Einlage für prompten Eintritt gesucht. Reflektanten wollen Ihre eigenhändig geschriebene mehrsprachige Offerte unter „Gesicherte Zukunft“ an die Expedition dieses Blattes richten. 7508

Persaszőnyeg készítő-séhez garantált napálló mosható gyapjufonalat minden minőségben és színben legolcsóbb gyári árban szállít „ORIENT” persaszőnyegszövőgyár, Simleul Silvaniei. 7447a

Fűszerkereskedés kis szoba konyhával jól bevezetett vevőkörrel olcsón átadó. Cim a kiadóban. 7537

Persza és szmirna sző-nyeg jutányos áron kapható és megrendelhető bármely méretben a **Govoara-**

nál Cluj, Strada Londrei (Hosszu-utca) 26. Kérjen árajánlatot. 1670

Hölgyek
figyelmébe!
Mindennemű modern hajmunkák, tambourir választék, kizárólag elsőrendű anyag s készítmény, L'Oréal-Henné minden színben kapható. Megrendelést vidékre is eszközölök. Vágott hajat kicsinyben és nagyban veszek. —
Mussa Gyula Cluj
Str. Memorandului 10

Poloskárító biztos ha-tású kapható Demeter gyógyszerárában Cluj Calea Moşilor 2 (monostori) ára 25 Lei 7531

אמת. כשר. נאמנות
ewentuell Aboniertes
הוןאמת וקונארטער
billigst zu haben bei
A. Halpern, Sibiu Kleiner-
Ring 20. 7456.

Megérkeztek a legújabb ruha hímzés modellek és 140 hosszú plisszérúha minták. Gépszurozás legszébben készül a „Műhímző szalon”-ban, volt Unio-utca 15. Úgyes tanuló-lányt felveszek. 7433

Atadó Satumare legre-gibb orth. kóser étterme berendezéssel és lakással. Feltételek megtudhatók Hungaria Etteremben Satu-Mare (Szatmár-Németi) 7544

Ékszer és óra, valamint optikai áruval felszerelt 18 év óta fennálló óras üzletemet berendezéssel együtt kivándorlás miatt kedvező árban készpénzfizetés ellenében átadom Benke József Elisabetopel. 7542

1923. évi termésti dió és dióbél hochprima állandóan nagyobb mennyiségben is kapható. Cluj, P. Mihaiu Viteazul (volt Széchenyitár) 20. Üzletben. 7528

Veszek használt petro-leum vagy benzin vashordókat. Cim a kiadóba. —

Augusztus 1-ére lakást keresek. Magas bért fizetek Cim a kiadóban.

Eladó egy jókarban le-vő kerékpár és egy karika-hajós varrógép. Kőker-tucca 34. Déli órákban megtekinthető.

Egy jó varrógép eladó. Galamb-utca 2.

Varrónő házhoz ajánl-kozok, Cim: Weisz Helén Mikes Kelemen u. 3. 7529

MEGÉRKEZTEK
a pehely-nyulször-
könnyű kalapok
DRBJA LEI 120.—
Weisz Siegfried kalap- és oridivatáru-
házába Cluj, Calea Reg. Ferdinand 6.

Férfikalapokat
fest,
tisztít,
formál
és vasal
Fehér István kalaposmester,
Cluj, Unió-utca 21. Redout.
Postai megrendelések is eszközöltenek!

ÉTTEREM
Strada Belvedere 6
Bucurestben Strada Belvedere 6
Grand kávéház háta mögött megnyilt
Értesítjük a p. t. közönséget, hogy az ujjonnan megnyilt vendégönket a legmodernebb stílus szerint és jó konyhával vezettjük. Kérjük a nagyérdemű közönség pártfogását, a Tulajdonosok

Készülünk a
CLUJI
MINTAVÁSÁRRÁ!
1924. augusztus 31 — szeptember 14.

Legjobb gyermekápoló HÖFER 1. számú gyermekhintőpora, HÖFER Baby Creme, Kapható az összes patikákban, drogeriákban és illatszertárakban, továbbá Kolozsváron Emke-drogeriában, Rózsa „Royal”-drogeria, Demeter-, Hintz- és Flohr-patikákban.

Kadima Nyomda- és Kiadóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Eramay-utca) 10 szám.

Figyelem!
A QUOTA
Dél-AMERIKÁBA
NEM TELJES
miután az odaváló bevándorlás korlátlan. Aki tehát Argentiniába vagy Braziliába **gyorsan akar utazni,** az írjon azonnal prospektusért
Cosulich Line
Bucuresti, Cal. Grivitei 181
Legolcsóbb és legkényelmesebb ut AMERIKA, CANADA, ARGENTINA és BRAZILIÁBA.
Vasuti utazás tartama a hajóig csak 48 óra! Csak egy határ

GRÜNWARD & STEINER.
Előrehaladott idény miatt az összes nyári anyagok leszállított árban!
Grünwald és Steiner
női divatkülönlegességek áruháza
Cluj, Piata Unirii No. 12. — Telefon 9-61

SZESZFŐZŐ KERESTETIK
a Regálba fixfizetés, lakás, világítás és egyéb természetbeni járandóságok ellenében. Csakis elsőrendű szakemberek vétetnek figyelembe, akik az összes gabonanemekkel, valamint a Melasseval önállóan dolgozni tudnak. Ajánlatok bizonyítványokkal, az eddigi működési hely és nyelvismeret feltüntetésével
„Rador Publicitate” Cluj, címre intézendők

SZERKESZTŐ
HIVATAL
Cluj-Kolozs L. Pop, (Bramay-utca)
Telefon: 9-61 és kiadóhivatal Zs. N. Sz.
A kéziratot szerkesztősé-
zendők. Kéz-
adunk
1924 július
Ez a né-
Európa szá-
a republikán-
vazatkülönbe-
ezzel megp-
annak ellen-
Harding el-
a minőségbe-
AZ első
lamtitkár I-
szerelési kor-
határozottas-
kézzel irány-
egybeült
egyéb törté-
fektetésénél,
elégedten
kemény, éle-
programot a-
teiről. Ez a
feje fölött
hez, tehát
számára nem
és a — pro-
ség, amelyet
nak napján
a világ közvé-
visel, olyan
hadra egytele-
diplomácia fi-
megsértette
napon, de a
volt eredmé-
által egyolda-
alapján határ-
kozatosan va-
nagyhatalom-
mint volt a
nak napján,
amerikai—jap-
—amerikai—
akkor, amikor
títek a delegát-
Amit Hugó
eredmény vol-
amilyent az o-
toni konferen-
megelégedve,
kérdés egyik
meg, pedig H-
majd a száraz-
lati megoldás
Hughesnak, az
kárának a wa-
próbálja Hugó
nöke, London-
Egy hét el-
Hughes, folyto-
az Egyesült-Ál-
csak azért jött
szövetség nem
üggyvédek kép-
tozik résztven-
nek elnöke is.
nem téveszthet-
ják: milyen s-
külügyi államt-
ideje alatt kel-
Hughes inkogn-
mint negyven-
védszövetség e-
tárgyalt Herri-
Hughes ali-
nak határait.
nyult az ameri-
son és a dem-
vesztették el a
kai politikusok
lani Európa ke-
rikai közvélemé-
is, ha ezt a sikk-